

Ott Undriž ja n. Ann, sünd. Rosenberg'i
hingamise paik Sangaste lurnuaial.

Risti peal: „Undrižite suguvõsa“.

B 169.

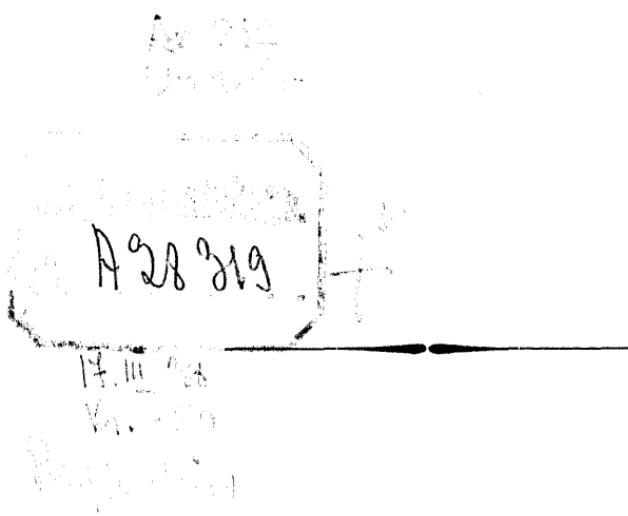
Undrißite suguwõsa.

Kirja pannud

Rügitarhiiv.

H. Oskar Undriß,

Diguliste kiriku õpetaja Tallinnas.

Tallinnas 1912.
Trükitud Aug. Mickwitz'i trükikojas.

Lühenduste seletused:

* = sündinud; r. = ristitud; † = surnud (ehk ka mae tud);
l. = laulatud; a. = aastal ehk aastas; m. = mees; n. = naene;
p. = poeg; t. = tütar; 3. 7. 1712 = 3. juunil 1712 aastal;
† 22 (25) 4. 1750 = surnud 22. mae tud 25. aprillil 1750 a.

Wiis aastat olen ma meie suguvõsa uurinud, aga ei ole mitte lõpule joudnud, sest et mitte kõik kirikuraamatud alal ei ole. Kõige wanem Sangaste kirikuraamat, tulekahjust peastetud, algab 1685. aastaga. Wanemad raamatud on ära põlenud, ja ka 1751—1776 aasta raamatud puuduvad; wist on nad ka ära põlenud. Ka ei ole mina Igaste mõisa Undrižite suguharu lõpusulust uurida saanud, sest et nende üle raamatutes teated puudusid. Pakun siis sugulastele siin kõik, mis wanaast ajast saadik tänapäewani Undrižite üle välja uurinud olen. Ehk täiendab teine minu teateid ja seob nad paremine loosu, kui minul wõimalik oli.

Et nimed kirikuraamatutes mitmet wissi kirjutatud on, siis walitsen ühtlase kirjawisi välja. Wanast ajal on nimed enam Saksa keele järele kirjutatud. Pärast püüawad õpetajad nimed rahwa suu järele kirjutada. Näitusels: Heinrich, Heindrik, Hendrik, Entrig, Entrit, Hentrik, Hintrik, Hindrik, Hinrif. Jakob, Jakob, Jackop, Jakkop, Jahgob. Karl (Carl), Karla, Kaarli, Kaarle. Gotthard, Kotthart, Kottard, Kottre, Kottri. Mats, Mats, Matss, Matsch. Hans, Hanns, Hanss, Hansch, Antz, Ants, Anss. Anna, Ann, An, Anno, Anne. Milt, Mift, Mifgi, Mihgo. Nõnda on meie nimi esimene korda, kus ta kirikuraamatus ette tuleb, selgesti nagu täna **Undriž** kirjutatud; 8. sept. 1685 on ristitud „Undriža Marti Anna.“ Aga pärastpoole muutub nimi: Underiž (12. 12. 1686 on ristitud „Underige Milt, t. May“, Underits, Unnderits, Unnerits, Unnorits, Unnrits, Unndriž, Untriz. Kirikuraamatud ei ole ka mitte täielikud: puuduvad sündimise ehk suremisse teated ja peab siis ise ühendama ehk kombineerima, ka efsitusi on sagedadsti leida.

¹ Wanast ajal on lapsed sündimise päewal ristitud ehk päew ehk 2 päewa pärast. Wist ristis isa oma lapse.

Undrižite pesapaik on **Märitze** (Mähriz, Märts, Määrits, Mährätz) talu Waalowallas (Wahlenhof) Sangaste kihelkonnas. Märitz talus oli väist kaks peremeest, sugulased, ka kaks talukohta. Ühed nimetati „Undriž“, teised „Märts“. Aga nimed lähevad ka segamine, millest näha, et nad sugulased olid, ühest pesast wörsunud. Ka on nad teine teisele ristimiste juures waderiteks. Nõnda on **Undriže Mik¹** (n. May, lapsed: May 12. 12. 1686; Ann 22. 9. 1688; Hinrik 29. 5. 1690; Ann Liis 25. 7. 1694; Johann 15. 2. 1696; Mart 8. 9. 1697, Rattri 5. 3. + 13. 3. 1698) tütre Ann juures „Underitse Märitzse Mik“ nimetatud, ja tema abi-kaasa matmise² kirjas seisab: „1728, 25. Jan. Mähritzse Mikko n. May, ohngefähr 50 J. alt, Wahlenhof.“ — 29. 12. 1738 maeti „Underitse Märitzse Peebu t. Sohwi, 1/2 Jahr,“ ja ristimise raamatus: „Märitzse Peebu ja n. Anne t. Sovi“ * 15. r. 16. 4. 1738. — „Määritse Otti ja n. An p. Johan“ * 26. r. 28. 9. 1716 on surnute seas nimetatud: 20. 12. 1716 „Undritsi Otti p. Johan, Sept. get. Walowallast.“ Unneritse Johann ja n. Rattri poja Hansu ristimise juures (3. 2. 1691) on waderiks „Unneritse Hanss.“ Aga laulatute hulgas 1694 nimetatakse ta „Märitsä Hanss“. Nastast 1700 peale kaob nimi Undriž pilkamisi kirikuraamatutest ära, Märitz jääb. Undrižite suguharu on väist teise kihelkonda asunud ja väist ka priiuse enesele omandanud. Mis põhjusel, kas õiguse ehl teenistuse läbi, on teadmata. Minu arvamise järele on see **Undriže Mik** pärastliste Igaaste Undrižite ja „von Undrižite“ efiwanem. Märitzele jäänud suguharu nimetas ennast pärast ka „Undriž“. Lauküläs on ka Märitzite suguharu, aga selle jätan kui liig kaugel seisva hõimu körwale.

Meie wanemad on efiwanemate nimed nõnda ülestähendanud:
 1) Ott umbes 1630. 2) Mik 1670. 3) Mart 1700. 4) Rottri 1730. 5) Kaarel 1770. 6) Ott * 1790. Kirikuraamatute läbi

¹ Mikul oli 2 naest, mõlematel nimi May. Esimene suri 28. 12. 1690, teine 25. 4. 1728.

² Wanal ajal on üksi matmis pääew nimetatud, mitte ka suremise pääew. Enamiste toimetati matmisi pääew pärast suremist.—Nõnda veidert nime leidsin: Konna Mart, Kirbo Peter, Türa Jüri, Põxi Ants, Juxi Jakob, Hingewöötja Mats. Laulatute raamatus: „Mein Knecht Mik und meine Magd Anna.“

aga selgub, et neli esimest mitte üksna õieti üles tähendatud ei ole. Tösi on see, et Ott töesti meie kõigewanem tuntud esiwanem on. Temal oli poeg Gotthard. Viist oli Otti wanem wend üleval nimetatud Undriige Mil, kelle poeg Mart 1697 sündis. Nõnda wõis siis nimede rida sündida: Ott, Mil, Mart, Kottri (Gotthard). Märize Ott on umbes **1675** sündinud ja 1698 Märize Tido tütre Annega († 5. 4. 1744) laulatud. Peale poja Gotthardi leidsin järgmised lapsed: Jõhan (Juhhan) 26. 9. 1716; Ann Liesken 1. 10. 1718; Adam 9. 8. 1724; Ann 7. 3. 1728. — Ott suri 22. (25.) 4. **1750**¹.

Märize **Gotthard** on umbes **1700** sündinud². Temal oli taiks naist: I. Liis (* 1710, † 25. 3. 1744). Lapsed: 1) Kilian 4. 12. 1730 (Wader läster Kilian Märiz. Kiliani n. Katri * 1732. Nende p. Johann * 1764. Kilian oli kirikuwoormünder). 2) Mats 24. 2. 1736. 3) Marri 12. 12. 1739. 4) Jürri 8. 4. 1742. II. Alläto Ansu t. Annik (* 1725, l. 18. 8. 1744). Lapsed: 5) Hendrik 7. 7. 1745. 6) Kaarle 21. (22.) 2. 1747. 7) Jõhan 2. 9. 1749.³ 8) Märt 1762 (n. Rh 1762). Gotthard oli kirikuwoormünder ja elas oma naisega veel 1785 aastal. Millas ta surnud, on teadmata. Kui ta kahe aastane oli, olid wanemad Wene-Rootsi sõja ajal metsa põgenenud ja ta kodu maha unustanud.

¹ Kirikuraamatus seisab „70 a.“ wana, naese juures „60 a.“. Aga see on umbes arvatud. Näitusets on Gotthardi poja Kaarli surma juures († 15. 10. 1795) tähendatud „46 a.“. Selle järele peab ta 1749 sündinud olema. Aga riistimise raamatus seisab * 21. (22.) 2. 1747. Nõnda olen mõnegi efsituse kiriku raamatutes teiste kindlate teatete järele siin omas kirjas öindanud.

² Laiuarahva raamatus 1785 a.: Rottard, peremees, 85 aastat. Naene Annik 60 a.

³ Ka Jõhan ja Juhhan; l. 5. 11. 1778 Wirna Juhhani t. Marretiga (Marreth) * 1759. Lapsed: 1) Kotre 1782. 2) Lotta 26. 4. 1784. 3) Lotti 24. 12. 1786. 4) Soffi 1790. 5) An Katre 1792. 6) Katharina 1. (8.) 12. 1798. — Lotta ehk Lotti on wara surnud. Sangaste kirikuraamatus seisab a. 1794: „Johan, † Kotre p. ist Frey, starb 1816 unter Sagnitz,” ja tema, tema naese ja laste juure on lämbrid tehtud ja juure kirjutatud: „alle diese sind Frey u. wohnen unter Igast.” Viimase lapse Katharina sündimine on nõnda kirja pantud: B. Märize Jõhan, ein Budier-Kerl, M. Marri. Eß. Madame Undriß. Carl Magnus Undriß.

Soldatid olid temalt hõbe preeži ära wõtnud, aga muud ühtegi temale teinud.

Gothardi poeg Saarle ehk **Karl**, meie wanaja isa * 21. 2. 1747 (l. 30. 11. 1781 Annaga) † 15. 10. 1795 („Auszehrung“). Lapsed:

I. Julie 17. (18.) 9. 1782, m. Abo Undriks * 1779. Lapsed: 1) Mango 21. 1. 1800; 2) Lys 7. 2. 1802; 3) Johann 31. 3. 1804; 4) Jaan 29. 3. 1807; 5) Leno 9. 1. 1811.

II. Kilian 6. (9.) 5. 1785, † 20. 3. 1840; n. Ell * 1791, † 16. 4. 1857. Lapsed: 1) Otto 1. 1. 1811, † 5. 6. 1867. I. 1835, n. Madli * 14. 10. 1814. (Lapsed: 1) Jaan * 1837 †; 2) Marri 16. 3. 1839, l. 1858, m. Joseph Luik [lapsed: 1) Jaan * 1861 †; 2) Johann * 1863, † 1864; 3) Maria 17. 9. 1867]. 3) Mango * 1843, † 1844; 4) Endrif * 1845, † 1847; 5) Peter 24. 8. 1851, † 19. 5. 1904, n. Ann Arbeiter [13. 11. 1860, l. 1887, lapsed: Karl 16. 6. 1888. Marie 11. 12. 1890. Jaan 11. 9. 1897. Johannes 1. 9. 1901.] 6) Jaan 18. 3. 1854, † 28. 5. 1845.) 2) Thomas 10. 10. 1813. 3. Marri 25. 3. 1815, † 9. 1. 1875; l. 1840, m. Märt Leppik * 1785, † 20. 2. 1861. 4) Märt 26. 7. 1818, † 9. 3. 1843. 5. Mango 5. 4. 1823, † 9. 9. 1896, 1. n. Tursti Rotri t. Eno (l. 1843), * 23. 8. 1826, † 25. 3. 1845. 2. n. Ann Treial (l. 1847), 19. 10. 1826, † 5. 7. 1896. (Lapsed: 1. Jaan 1. 9. 1849, † 25. 9. 1906; 1. n. Liis Wars (l. 1871) 23. 4. 1849, [lapsed: 1) Emilie 13. 5. 1872, l. 1896 Johannes Weltmanniga; leks, elab oma pojat Alfrediga * 1897 Philadelphia. 2) Amalie 28. 6. 1874, † 23. 9. 1901; 3) Gustav Ludwig 29. 12. 1878, l. 1908, n. Anna Elisabeth Tero 16. 5. 1888. 4) Ida Wilhelmine 4. 10. 1884, m. Karl Ranna], 2. n. Liisa Kawer (l. 1906) 15. 2. 1865. II. Peter 24. 2. 1854, † 24. 11. 1900. III. Adam 1. 11. 1856, n. Mari Saral ehk Nigur (l. 20. 4. 1895) 11. 7. 1875 [lapsed: 1) Linda Margarete 27. 2. 1896. 2) Arnold 28. 10. 1901]. IV. Friedrich 11. 9. 1864, olewat waimuhaige. V. Mari 11. 2. 1858, m. Karl Simeon (l. 1882) 8. 6. 1854 [lapsed: 1) Emilie Helene 4. 3. 1883, m. Jaan Puu l. 1907. 2) Jakob 6. 9. 1884. 3) Johanna Elisabeth 25. 10. 1887.

4) Jaan * 1890, † 1891. 5) Ottolie Helmine 27. 2. 1896.
 6) Martha Amalie 7. 6. 1898]. VI. Miina 19. 12. 1861,
 m. Alexander Oberschneider (8. 4. 1851, l. 1882, † 14. 12. 1894
 [lapsed: 1) Peter 7. 2. 1884, n. Emilie Lise Sigus (14. 12. 1885,
 l. 1908, laps Hilda 15. 12. 1908). 2) Ida Rosalie * 1882,
 l. 1905, m. Karl August Ott. 3) Ella Elisabeth 14. 8. 1885.
 4) Ulma 20. 4. 1887. 5) Daniel 1. 1. 1889]. VII. Sohwi
 1. m. Karl Ott (l. 31. 3. 1891, † 16. 6. 1893, laps: Emilie
 Adele, 17. 4. 1892). 2. m. Jaan Treier 15. 6. 1859, l. 11. 7.
 1899 (lapsed: 1) Elfriede Johanna 26. 9. 1902. 2) Leida 15. 8.
 1906). VIII. Liisa 16. 11. 1866, † 9. 3. 1901, m. Daniel Kiisla
 (23. 3. 1857, l. 24. 1. 1888, † 10. 3. 1900, lapsed: Arnold
 11. 2. 1891, Hermann Leonhard 9. 8. 1898). 6) Leena 5. 2. 1825.

III. Thomas * 21. (23.) 11. 1787¹, läks lausadeliga
 19. 3. 1819 a. Tallinna (n. Triina), Peterburis surmud.

IV. Ott 8. (10.) 8. 1790, meie wanaja, † 21. 5.
1846; n. Ann Rosenberg Vaatrelt, 22. 3. 1796, † 10. 3.
 1867. Lapsed: 1) Jaan 6. 8. 1814; 2) Johann * 1816 †;
 3) Gustav 27. 2. 1818; 4) Karl 8. 6. 1820; 5) Kristjan 18. 3.
 1823. 6) Heinrich 13. 5. 1825; 7) Kristina * 1827 †; 8) Julie
 30. 4. 1830. 9) Thomas 6. 2. 1833. 10) * 1837 †. Nõnda
 on siis 6 wenda, meie isad ja sellad, ja üks õde, Karu Otti
 Undriitse sugu edasi kandnud ja kasvatanud.

V. Ann Katri 6. (10.) 1. 1793. VI. Soffi 6. (7) 2. 1795.

Ma lisani teised Märtsi suguharud siia juure, ehit on nad mõne
 uurijalale tähtsad: Unneritsä Johann, n. Kattri, lapsed: 1) Hinrik
 17. 4. 1693; 2) Märt 16. 7. 1697. 3) Ott 17. 5. 1700;
 4) 4. Matli 23. 2. 1703, — 17. 11. 1715 l. Unneritsä Johann p.
 Hinrik ja Toto Jaani t. Ann. — Unneritsä Ott, n. Kattri,
 laps Kattri 23. 1. 1697. — Unneritsä Mats, n. Viess,

¹ Hingefirja järele on Thomas 1789 ja Kilian 1787 sündinud. Sigeb
 arvud sain riistimise raamatust.

lapsed 1) Rattri 19. 4. 1696; 2) Ann 17. 1. 1699; 3) Johann 17. 2. 1701; 4) Hans 17. 3. 1703. — 1694. I. Märtsä Liido David ja Andursähansi Johannise t. Marit. Märtsä David, n. Maret, lapsed: 1) Jähgob 27. 10. 1695; 2) Viesschen 23. 5. 1696. 1698 I. Hanschi Matschi Ott ja Märtsä Liido näutlik Ann. Märtsä Liid, n. Ann, lapsed: 1) David 29. 2. 1687; 2) Anss 11. 2. 1695. — Märitse Anz, n. Ann, laps Rattri 5. 11. 1729. — 1724, 15. 11. I. Mähritse Mikko p. Adam ja Wikandi Tooma t. Lies. Mähritse Adam, n. Lies, lapsed: 1) Gotthard 13. 10. 1726; 2) Anno 27. 3. 1729; 3) Johann 1. 7. 1730; 4) Peeb 9. 5. 1732; 5) Marri 28. 6. 1735; 6) Ott 29. 5. 1739; 7) Matli 1743; 8) Mai 1745. — 1733, 20. 11. I. Mähritse Mikko p. Peeb ja Tönnise Ado t. Ann. Märitse Peeb, n. Ann, lapsed: 1) Anz 4. 8. 1735; 2) Sowi 15. 4. 1738; 3) Liis 15. 2. 1740; 4) Markus 19. 5. 1746; 5) Enno 18. 5. 1749. — 1740, 10. 10. I. Märitse Matfi p. Mik ja May; lapsed: 1) Ann 27. 11. 1741; 2) Peeb 11. 7. 1745; 3) Märt 15, 10. 1748. — Märitse Peeb, n. Anno, lapsed: 1) An 23. 10. 1777; 2) Lotta 3. 2. 1780; 3) Liis 11. 7. 1783; 4) Ann 19. 2. 1786; 5) Jaan 20. 10. 1790; 6) An 16. 6. 1793. (kõit kolm Anne on lapse eas surnud). — 1781, 1. 8. I. Märitse Ott ja Anne; laps: Ewa 11. 12. 1782. — 1794, 8. 11. I. Märitse Otti p. Johann ja Liis; lapsed: 1) Kotre 16. 1. 1794. (Nad on wist pärast esimeese lapse sündimist laulatud). 2) Juul 14. 9. 1798. — 1796, 14. 10. I. Märitse Märt ja Märitse Karli t. Ann. — 1796, 11. 11. I. Märitse Otti p. Jürrit ja Liis, lapsed: 1) Teowil 10. 9. 1798; 2) Johann 21. 1. 1802.

Igaste Undritzite üle, kes ennaast pärast „von Undritz“ nimetasid, olen järgmisel teated wälja uuriinud: Deutsch Getraute: (im Original „Deutsch“) 1777, 12. 2. Amtmann Johann Gustav Undritz mit Anna Catharina Bauer aus Köhnhoff. Getraut vom Müggensthen Pastor Szibalsti. — Deutsch = Getauft: 1777, 24. (26.) 3. Louisa Catharina. V. Verwalter Johann Gustav Undritz, M. Anna Catharina. Tz: Die Küstlersche Anna Dorothea Deinn, geb. Undritz. — 1780, 6. (11.) 7. Theophilus Benjamin. V. Joh. Gust. Undritz, Amtmann aus Köenhoff. M. Anna Ca-

tharina. Tz. Küster Theoph. Deinn. Des Organisten Undritz seine Frau Anna Undritz. Die alte Küsterwitwe Anna Charl. Undritz. Getauft auf Theal-Pastorath. — 1782, 13. (15.) 6. Hans Reinholt, B. Joh. Gust. Undritz, sc. — 1784, 29. 6. (2. 7.) Charlotta Elisabeth. B. Arrendator von Teilitz Undritz. M. Anna Catharina. — Deutsch-Begrabene: 1779, 18. 3. Charlotte Elisabeth Undritz, des Amtmanns von Koehoff Tochter, an Pocken, 1 Jahr. (Geburt und Taufe des Kindes, 1778, sind nicht verzeichnet). — 1784, 22. (26.) 6. Inspr. Undritz Sohn an Pocken. — 1789, 6. (11.) 2. Des Inspr. Undritz aus Teilitz Sohn Carl Magnus, 1½ J. (Geburt und Taufe ebenfalls nicht verzeichnet). — 1779, 3. (11.) 1. Disponent Carl Undritz auf Igast 50 Jahr alt. — 1829, 9. (13.) 4. Friedrich, des H. v. Undritz Kindlein, 4 Tage alt, Igast. — 1832, Jan. Verwitwete Anna Undritz, 80 J. Igast. — 1832, 14. (21.) 10. Carl Friedrich Undritz, 40 J. Igast¹. — Der Verwalter (später Arrendator) von Könhoff Johann Gustav Undritz wurde am 16. Mai 1797 Pfandbesitzer vom Gute Igast (zu Karolen, später zu Theal-Föld gehörig). 1808 erhielt nach dem Ableben des Vaters sein ältester Sohn Franz Benjamin (geb. 1779) das Pfandrecht. Er war bis 1808 „Kommandeur von 100 Mann in der Landmilitz“, d. h. bis zur Aufhebung dieser Miliz; 1811—1823 „Translateur für die ehstnische Sprache ohne Gehalt bei der Regierungskommission“ (Acta Univ. Dorp.). † 1848 als Koll. Registrator (worauf das Gut dem Werroischen Kaufmann Friedrich Eberhard Schulz verkauft wurde). Franz Benjamin hatte zwei Frauen, eine geb. von Römer und Johanna Charlotte, geb. v. Meiners. Kinder: I. Friedrich August 23. 4. 1812, 1840 Cand. iur. Beamter in der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften, später Senator. † 2. 2. 1863 in Petersburg, Hofrat. II. Mathilde, vermählt mit dem Koll. Off. Fuß. III. Marie, verm. mit Hedenus. IV. Sophie, verm. mit Regierungsrat v. Burgsdorff. V. Auguste Eleonore Johanna (Jenny), 1. 8. (6. 10.) 1825, bestand 1843 an der Dorpater Universität das Hauslehrerinnen-examen für Geschichte, Geographie, Arithmetik, Deutsch und Französisch, † 20. 3. 1911, verm. mit dem Förster Friedrich Karl

¹ Alle diese Verstorbenen sind in Föld beerdigt.

Heinrichs, (Kinder: 1) Anna 1853. 2) Marie 1856. 3) Jenny 1858. 4) Wera 1861. 5) Martha 1866. 6) Franz 1868). VI. Margaretha. VII. Friedrich * u. † 1829. VIII. Christian Hermann Gustav, 19. 4. 1830, † 29. 4. 1874 in Petersburg als Veterinärarzt, Koll. Rat. Frau Marie Karoline Mathilde, geb. de la Croix (6. 2. 1832). IX. Ernst Gustav, 9. 6. 1831. 1856 Cand. cam., 1885 Accisebeamter, Staatsrat, † 1. 12. 1903 in Reval. 1. Frau: Eugenie Berg (16. 3. 1848, † 13. 6. 1877. Kinder: 1) Franz August, * 1874, † 1876. 2) Hermann 29. 11. 1876, † 28. 1. 1901). 2. Frau: Olga Fuß (17. 4. 1837. Kind: Emanuel Paul Ernst 1. 1. 1884, † 3. 5. 1893). X. Gustav Alexander, geb. 1832, † 1906 in Helsingfors, Oberst. Frau Ida Auguste Alexandrine Sellheim. Kinder: 1. Elisabeth Ida Julie Henriette 24. 1. 1874 in Reval, getr. 26. 6. 1897 mit Dr. med. Wilhelm Heinrich Hermann Stockmann in Helsingfors (Kind Else Margit 10. 4. 1898). 2. Gustav Heinrich Franz Friedrich * 13. 12. 1875 in Reval, Offizier. XI. Paul Benjamin Gustav 15. 9. 1834, Apotheker, getraut 1865 mit Anna Klara Müller (14. 8. 1847.) XII. Pauline Mathilde. — Johanna Charlotte Undritz, geb. v. Meiners besaß von 1823—1835 auch das Gut Hummelshof. Alle diese nannten sich später „von Undritz“, weil sie im Staatsdienst sich den persönlichen oder erblichen Adel erworben. Im Taufregister stehen sie Undritz verzeichnet. Friedrich August (I) und Ernst Gustav (IX), die in Dorpat studiert haben, sind im Album Academicum nur „Undritz“ verzeichnet, ebenso Christian Hermann Gustav (VIII) im Album des Dorpater Veterinärinstituts. Zum immatrikulierten baltischen Adel haben sie nie gehört. Mein Vater erzählte, daß Franz Benjamin Undritz Kirchspielsrichter und sein Vater Ott Undritz Beisitzer im Kirchspielsgericht gewesen und beide sich als Verwandte angesehen hätten. Da die Kirchenbücher große Lücken haben, ist es mir leider nicht gelungen, die Verbindungsfäden zwischen ihnen, dem Küster und Organisten Undritz in Sagnitz und uns genau aufzufinden¹.

¹ Leider war es wegen der Lückenhaftigkeit der Sagnitz'schen und des Fehlens der „Undritz“ in den Carolenschen Büchern mir nicht möglich, weitere Forschungen hier

Iisa mälestustest. Mu wanem wend Jaan oli usin töötaja. Töö oli temal kõige ülem asi. Waimliste asjade kohta puudus tal arusaamine. Temaga ei saanud sõnagi mõislikku juttu ajada. Kas teel ehk kodus toas istudes, kas wara hommiku, päewa, öhtu ehk öösi, kohe uinus ta magama. Ta ei olnud mitte töö isand, waid töö walitseb tema üle. Mu wend Gustav oli otse ta vastand. Kodus õppis ta talve öhtutel tagakambris raamatuist, kuna aga Jaan edekambris oma lastide ja karpide, laudade ja kappide kassal tagus, höweldas ja „laifa“ wanna üle pahandas. Küll on ka Gustav kehalikku-tööd teinud isa majas ja ka pärast kui koolmeister Sootagas. Aga pea aji olid tema juures ta waimu anded. Ise väga anderitas, oli tal wähe kannatust teistega õppimises. Palvetundide pidamises oli ta meister. Ta oli kõnerikas Jumala armust. Karl oli pealt näha külma loomuga. Tal oli aga rikas hingel elu. Ta ei olnud ka mitte sarnane töö neelaja, kui Jaan, waid aeglane ja rahulik. Kristjan oli oma loomu poolest täitsa teist tõugu kui muu perekond. Ta ei olnud rumal, aga ijelaadi. Mitte kellegiga es saa ta läbi. Ta oli peremees, kaotas aga oma karja ära. Wennad paniwad tollku. See ei aidanud. Tööga ei saanud ta italgi õigeks ajaks walmis, läks mõisaga tülisse ja pidid omast kohast lahkuma. Ta oli Roßmanni, Karla ja minu juures sulane. Kord tegi teda Heinrich oma Roobi talu peremeheks ja walitsejaks, andis kõik ta kätte. Ühe aastaga oli kõik läbi lõodud. Ta oli nii äkliline, et ta kord oma pikameelelist wenda Karlit sõnniku wiglaga sõna wahetamise korral läbi pistab tahtis. Ja siiski wōis ta ainult Karli juures elada. Teistega ei sündinud ta sugugi tollku. Karli juures suri ta ka. Ta oli igal pool ja mitmes kohas katsunud. Ta jäi waeseks ja rumalalaks. Wennas Heinrich'iga oli mul elus kõige rohkem tegeväist, seest et ma temaga kõige rohkem isamajas ühes olin. Minu elu oli tema eluga ühte punutud. Sellepärast oli temal minu peale kõige suurem mõju ja ka pärastpoole elus saime teine teisega kõige

anzustellen. Im Carolenschen Kirchenbuch heißt es 1833: „In älteren Zeiten hat der Hof des Gutes Igast in der Carolenschen Kirche eine eigene Bank und ein eignes Begräbnis gehabt, folglich zum Carolenschen Kirchspiel gezählt, aber die Gutsbesitzer halten sich schon lange zur Thealschen Gemeinde und zahlen dem dortigen Prediger 4 Lööse jedes Kornes Gerechtigkeit.“

sagedamini kohtu. Kui ta juba ammu suures karjas läis, hoidsin ma wäsjal figu. Heinrich oli isa pailaps. Õga kuu oli lühelkonna kohtu istumine ja kui isa kui kaasistuja sealt kudu tulit ja natuke joonud oli, ütles ta sagedasti: „Minu ilus poeg”. — Kui Heinrich 1855 a. Märitse koha läest ära andis ja Kanepi koolmeistriks sai, ütles Märt Leppik, wana pärisori: „Kulla poeg! Gustav lõi koolmeistriks, Thomas läks Walka. Sina tahad ka ära minna. Kes siis mõisat orjab?” Heinrich oli kostnud: „Drjaku teda kurat, mina mitte”.

A. **Jaan**, 6. 8. 1814, peremees Märitsel, pärast Palu talu rentnik Keeni wallas, † juuli kuul 1883. N. Tursti Köttri t. Katri Tedder (10. 6. 1820, I. 1836). Lapsed: I. **Lotta** 15. 10. 1838, † 19. 8. 1872, I. 1860, m. Peet Olli (25. 6. 1830). Lapsed: 1) **Jaan** 22. 8. 1862, n. Ann Kikas (lapsed: Marie 1896, Liina 1897, Alexander 1899, Johann 1902, Karl 1904, Olga 1906, Jaan 1909). 2) **August** 27. 9. 1867, n. Liis Wali (lapsed: Selma 1898, Alwine 1901). II. **Karl** 10. 3. 1841, † 22. 4. 1845. III. **Martin** 11. 2. 1843, Pöla talu peremees Walgutas, n. Helene (Leena) Undritz (B. II) 24. 2. 1844, I. 1863. Lapsed: 1) **Paul** 5. 12. 1863, † 10. 3. 1891. 2) **Emilie** (Mülli) 25. 5. 1865, m. Adam Tilt, Rapa talu omanik, lapsed: August, Elisabet, Salme, Osilar. 3) **Karl** * 1868, tiisler Nowo-Nikolaevskis, n. Emilie Waldmann (20. 11. 1875, I. 30. 3. 1897, lapsed: 1) Walter Reinhold 30. 1. 1898, † 3. 8. 1902. 2) Salme Marie 4. 10. 1899, † 4. 5. 1902. 3) Julius Woldemar 8. 11. 1900. 4) Johanna 20. 9. 1902. 5) Eduard 27. 11. 1903, † 5. 8. 1904. 6) Arnold Friedrich 22. 2. † 6. 8. 1905. 7) Oswald 21. 7. 1906. 8) Hildegard 3. 12. 1907. 9) Albert 19. 2. 1909). 4) **Arnold** 4. 1. 1871, weltsler Nowo-Nikolaevskis, n. Ewgenia (wene usku, ka lapsed: 1) Ewgenij 1901. 2) Lydia 1903. 3) Michael 1904, † 1905. 4) Valentin 1908). 5) **Elisabeth** 18. 10. 1873, † 17. 8. 1898. 6) **Rudolf** 19. 12. 1875, Lujunikerdaja Tartus; n. Emilie Üuntak, (lapsed: 1) Wera Helene 19. 1. 1899. 2) Martha Elisabet 6. 7. † 3. 9. 1900. 3) Helmi Amanda 15. 11. 1904). 7) **Salme** 3. 4. 1882,

m. Oskar Theodor Johannson, päewapiltnik, l. 10. 2. 1908, (laps Ethel 30. 11. 1908). 8) Gustav 16. 1. 1886, † 26. 11. 1891. IV. Gustav 8. 2. † 7. 8. 1845. V. Rein 28. 1. 1847, † 16. 4. 1848. VI. Marie 18. 9. 1848, m. Widrif Kerson, Kalsa talu omanik Sangastes (20. 12. 1849, l. 1870, † 16. 5. 1908). Lapsed: 1) Wilhelmine 24. 5. 1871. 2) Jaan †. 3) Ann †. 4) Juli †. 5) Liis 4. 2. 1880, m. Jakob Suur. 6) Linda 3. 6. 1882. 7) Karl †. 8) Widrif 6. 5. 1886. 9) Andres 3. 5. 1890. VII. Ell 1850 †. VIII. Karl 27. 9. 1851, † 25. 2. 1853. IX. Elise 9. 2. 1854, m. August Aleks (29. 10. 1868, l. 1895). X. Julie 12. 7. 1857, † 11. 5. 1859. XI. Minna (Miina) 7. 2. 1860, m. Päärt Köster, Walgas (17. 9. 1861, l. 1889), lapsed: 1. Johannes 22. 3. 1887, † 1. 1910. 2. Elisabeth 18. 2. 1889. XII. Anna Pauline 23. 3. 1865, † 24. 9. 1867.

B. Gustav 25. 2. 1818, † 14. 2. 1883, õppis 1833 föster Urbergi juures Sangastes 7 nädalat, oli Kuikatši mõisa pool aastad, pärast kodus, 1836 Rõngu-Sootaga koolmeister, kus ta koolimajas neljapäewadel oma sütitavaid jutlusi pidas, mõnikord ka wennaste seltsimajas, ehl ta tuli põhjuasmöttelikult mitte nende poolt ei olnud. Püha kiri ja lauluraamat oliwad temal peas. Harva wöttis ta lauluraamatu kiriku kaasa, seest ta laulis peast. Rõngu õpetaja Dr. Christianil oli suur mõju tema (ja ka minu isa) peale. Ta n. Liis, sünd. Tamm 22. 11. 1820, l. 9. 10. 1838, † 14. 11. 1874. Lapsed: I. Henriette (Jette) 1. 10. 1840, m. Paul Saul, viimaks Prangi mõisa rentnik ja pärisomanik Kuikatšis, † 9. 4. 1908. Lapsed: 1) Karl 21. 7. 1861, † 1863. 2) Marie 1. 3. 1864, † 30. 6. 1882, m. Peter Oja, peremees Arulas, lapsed Eduard, Natalie, Linda. 3) Jaan 31. 7. 1866, üldumõisa rentnik, n. Wilhelmine Sild (B. III, 3; * 6. 3. 1872, l. 1893), lapsed: 1) Wera 23. 3. 1895. 2) Irene †. 3) Helmi †. 4) Ernestine †. 5) Wilhelmine 19. 7. 1901. 6) Woldemar 7. 4. 1903. †) Peter 22. 8. 1868, tohter Kusalus, † 26. 4. 1910; n. Magda Grüner, laps: Harry 30. 7. 1901. 5) Miili 19. 6. 1870, m. Jaan Tedder, woorimees Tartus, lapsed: 1) Peter 30. 3. 1884. 2) Leida 5. 5. 1885. 3) Magda 10. 6. 1886, † 30. 8. 1893.

- 4) Paul 20. 8. 1887. 5) Selma 22. 11. 1900, † 1901.
 6) Konstantin 5. 8. 1904. 7) Georg 23. 4. 1905, †. 8) Marie
 5. 5. 1906. 9) Henriette 20. 10. 1907. 6) Elise 1873 †.
 7) Jakob 31. 1. 1875, † 4. 2. 1878. 8) Julie 31. 1. 1878,
 m. Heinrich Tamm (C. V. 2), juustnik Kuikatpis, lapsed: 1) Oswald
 15. 11. 1904. 2) Endla 5. 7. 1909. II. **Helene** (Leena, A. III.)
 III. **Julie** 7. 1. 1848, m. Jaan Sild, Unni mõisa omanik.
 Lapsed: 1) Gustav 9. 6. 1867, † 1869. 2) Adolf 14. 8. 1869,
 † 1871. 3) Wilhelmine (B. I. 3). 4) Johann
 14. 9. 1874, Cand. chem. Moskwas, † 9. 1. 1907, n. Nadeschda,
 lapsed (wene usku) Konstantin, Helene, Elisabet. 5) Arthur
 23. 3. 1876, † 1879. 6) Bertha 11. 1878, m. Woldemar
 Wenzel, mechanik Wolmaris, lapsed Harry † ja Erika. 7) Paul
 * 1880, läks merele ja jäi, wist †. 8) Arthur 3. 6. 1883,
 rentnik isa juures. 9) Karl Eduard 15. 7. 1885, stud. jur.
 10) Johanna 3. 9. 1887, † 1888. 11) Elmar Alexander
 3. 11. 1889, stud. ing. IV. **Paul** 20. 10. 1858, koolmeister
 Sootagas, nüüd juustnik Uljas, n. Maria Tamm. Lapsed:
 1) Linda Johanna 28. 4. 1886, m. Peter Wisnapu, I. 30. 6.
 1911. 2) Johannes 10. 4. 1889. 3) Leida Marie 21. 10.
 1891. 4) Oscar 14. 11. 1894. 5) Alwine Amanda 26. 9.
 1896. 6) Peter Woldemar 15. 6. 1899. 7) Endla 21. 5. 1904.

C. **Karl** 8. 6. 1820, † 10. 11. 1878, Märitse rentnik,
 pärast Pudi talu omanik, oli Kuikatpis peakohtumees ja Pudil kiriku
 wöörmünder tunni surmani; n. Marie Eichelmann (I. 10. 1825,
 I. 1843, † Nutti talus). Lapsed: I. Gustav †. II. **Heinrich**
 1. 1. 1847, Pilla mõisa rentnik, n. Julie Undritz (E. II. 10. 12.
 1851, I. 24. 6. 1871). Lapsed: 1) Karl 1. 6. 1872, Asuma
 rentnik. 2) Paul Friedrich 4. 12. 1873, mõisa valitseja Smo-
 lenski lub. 3) Emma Marie 13. 10. 1875, m. Moritz Rüttli
 12. 1. 1871, I. 16. 9. 1901, Kobbilo mõisa rentnik. 4) Gustav
 1877 †. 5) Bertha 21. 2. 1879, † 21. 1. 1891. 6) Anna
 Armula 6. 10. 1882, † 23. 1. 1910 Laboris Mitawi linnas.
 9) Alexander 4. 8. 1884, stud. agr. 8) Otto Leonhard 9.
 8. 1888. III. Julie 24. 4. 1848, † 4. 3. 1850. IV. Gustav

30. 11. 1849, † 27. 1. 1852. V. **Kristjan** 24. 2. 1852,
Sulbi omanik, n. Leena Kiwi 3. 5. 1851, l. 20. 5. 1874, † 21.
12. 1910. Lapsed: 1) Amalie 26. 3. 1875, † 1. 11. 1901,
m. Peter Nitsland 7. 1. 1864, l. 1893, limonadi wabrikant
(lapsed: 1) Armilda 8. 7. 1896. 2) Herbert 28. 9. 1897).
2) Julie Pauline 22. 6. 1876, m. Karl Luhhha 13. 1. 1864,
l. 9. 4. 1895, limonadiwabriku omanik Tallinnas † 23. 12. 1906
(lapsed: 1) Ella Pauline Elisabeth 5. 4. 1896. 2) Arthur Eduard
12. 6. 1898. 3) Gerda Johanna 30. 1. 1902. 4) Erika Helene
16. 5. † 21. 12. 1903). 3) Õda Marie 28. 5. 1880, m. Karl
Rattasep (26. 6. 1861, l. 14. 7. 1902), wõerastemaja omanik
Tartus (lapsed: 1) Elisabet 20. 6. 1903. 2) Alma 8. 2. 1905.
3) Karl 5. 7. 1906). 4) Peter 1. 3. 1882, † 9. 9. 1894.
5) Alma 9. 9. 1886, m. August Heinrich Tawel 26. 2. 1872,
l. 7. 2. 1910, päriskoha omanik Torma lüh. 6) Helmi Elisabeth
16. 3. 1889. 7) Karl Richard 3. 1. 1894. VI. **Liisa**
23. 12. 1853, m. Jaan Tamme, peremees Sootaga; lapsed:
1) Karl, n. sünd. Treufeld (1 poeg). 2) Heinrich (B. l. 8).
3. Paul. 4) Adele †. 5) Pauline Helene 1. 7. 1885, m. Paul
(Ruitlene) Rüütli 6. 3. 1876, l. 30. 9. 1907, kaupmees; (lapsed:
1) Woldemar 12. 8. 1908. 2) Oskar 16. 3. 1910, † 6. 11.
1911.) VII. **Karl** 7. 10. 1855, enne koolmeister, nüüd kaupmees
Ödenfatis; n. Liis Ott 22. 12. 1871, l. 7. 11. 1893; lapsed;
1) Oskar 25. 12. 1904 †. 2. Adele 9. 6. 1896. 3) Pauline
Marie 26. 7. 1898. 4) Alma Johanna 4. 8. 1902. 5. Paul
Heinrich 2. 12. 1910. VIII. **Julie** 13. 11. 1857, † 12. 11.
1860. IX. **Heinrette** 16. 11. 1859, † 1. 8. 1860. X. **Paul**
28. 9. 1861, Nutti peremees; n. Kadri Pödder 7. 8. 1870, l. 7.
8. 1894; lapsed: 1) Paul 8. 6. 1895. 2) Herbert Woldemar
20. 7. 1898. 3) Elisabeth Salme 1. 7. 1902. 4) Emmi Katharine
20. 4. 1909. XI. **Peter** 2. 10. 1863, † 16. 5. 1891.
XII. **Helene** 2. 10. 1865, m. Johann Püwi, Märitse rentnik
(3 poega, 1 tütar †). XIII. **Anna** 25. 1. 1869, l. m. Jaan
Huič †, poeg Johann 20. 11. 1890; 2. m. Jaan Timse 26.
7. 1862, Noobi talu rentnik; lapsed: 1) Peter 8. 12. 1894.
2) Artur †. 3) Helmi 23. 4. 1904.

D. **Kristjan** 18. 3. 1823, † 9. 1878. 1. n. Leena Tedder (2. 4. 1821, l. 1845). Lapsed: I. Miina 8. 9. 1846, † 7. 3. 1848. II. Karl 17. 1. 1848, Haaslaaval, n. Ann, lapsed: 1) Anna Elisabeth 6. 8. 1881, m. Andres Tork Tartus (5. 7. 1860, l. 3. 11. 1902, lapsed: 1) Amalie 23. 4. 1904. 2) Elmar 20. 2. 1909). 2) Emilie Rosalie 6. 1. 1885, m. Paul Saar Tartus (18. 7. 1878, l. 11. 6. 1906, laps Linda 10. 8. 1908). III. Jula 1849, † 4. 5. 1850. IV. Gustav 17. 3. † 10. 5. 1851. V. Thomas 30. 4. 1852, † 24. 2. 1853. VI. Jaan 4. 2. † 18. 11. 1854. VII. Paul 20. 12. 1855, ohi soldat ja † Türgi sõjas 1878. VIII. Lotta 3. 4. 1859, m. Mihkel Tork Tartus 1. 2. 1864, l. 1893, lapsed: 1) Anna 20. 1. † 13. 4. 1898. 2) Margarete 4. 12. 1899. 3) Wilhelmine 4. 12. 1899, † 7. 12. 1905. IX. Martin Heinrich 1. 12. 1861, metsavaht Haaslaaval, 1. n. Miina Karelson 4. 7. 1871, l. 31. 12. 1891, † 19. 8. 1903; lapsed: 1) Anna 20. 5. 1892. 2) Johann 3. 9. 1894. 3) Karl 28. 9. 1896. 2. n. Amalie Pauline Karelson 13. 3. 1883, l. 14. 3. 1904. — Kristjani 2. n. Tito (leef); laps: X. Arnold Friedrich Jaan 20. 5. 1872, n. Jula Mosna 5. 4. 1873, l. 31. 10. 1893; lapsed: 1) Marie Rosalie 8. 1. 1895. 2) Adele Johanna 17. 12. 1898. 3) Hilda 11. 12. 1900. 4) Alfred Eduard 26. 11. 1902, † 16. 8. 1903.

E. **Heinrich** 13. 5. 1825, koolmeister Karastis, 1874 mõisarentnik Mustil, Abisaares, Ridus ja Afis, † 10. 10. 1898; n. Mai Grüner 30. 9. 1830, l. 10. 9. 1848, † 26. 12. 1876. Lapsed: I. Karl 31. 1. 1850, † 20. 1. 1851. II. Julie (C. II.). III. Paul 3. 1. 1854, 1874 kihelkonna kooliõpetaja, 1889 õpetaja, viimaks Walga linnas Eesti koguduses, † 1. 12. 1897; n. Mathilde Mehboom 22. 11. 1868, l. 28. 11. 1891, vaimuhaige; lapsed: 1) Lilly Margarete 16. 1. 1893. 2) Elsa Marta 12. 8. 1894. 3) Olga 30. † 31. 5. 1895. 4) Otto 31. 1. 1897. IV. Anna † V. Thomas 12. 2. 1858, 1877 Otepä kihelkonna koolijuhataja, 1882 koolmeistri seminari juhataja Saaremaal, 1900 Peterburis Katharina koguduse waelestaste majal ja kooli juhataja; n. Ella Lorenzsonn 9. 11. 1867, l. 14. 6. 1888,

lapsed: 1) Erika Hildegard 27. 3. 1889. 2) Wilhelm Johannes 8. 9. 1891, stud. med. 3) Herbert Alexander 29. 3. 1896. 4) Paul 1. 8. 1898. † 24. 5. 1901. VI. Karl † VII. Bertha Emilie 17. 7. 1862, m. Johann Sild 28. 10. 1853, l. 25. 2. 1879, mõisa rentnik, praegu Tõrwandis; lapsed: 1) Olaf Hermann 21. 12. 1879, 1904 Cand. theol. et hist., 1906 õpetaja, viimaks Teschkowos. 2) Albert 3. 4. 1881, † 28. 1. 1883. 3) Helmgi Alexandra 28. 4. 1882, m. Paul Rosenberg 21. 4. 1871, l. 28. 2. 1907, masina-inshener, laps Ruth 28. 11. 1908. 4) Linda Alice 18. 11. 1884. 5) Maisi Armilde 4. 9. 1887. 6) Johannes 15. 12. 1889, † 2. 1. 1890. 7) Ellinor Mathilde 15. 4. 1892. 8) Aurora Magdalene Elisabeth 3. 1. 1894, † 26. 8. 1910. VIII. Anna Marie 28. 3. 1864, † 9. 10. 1903, m. Johann Treiel 18. 5. 1863, l. 18. 6. 1895, mõisarennik, praegu Nõol; lapsed: 1) Erika Ingeborg 22. 10. 1896. 2) Ella Johanna 24. 12. 1897. IX. Alexander 28. 3. 1866, 1887 Wastselinna kihelkonna kooli juhataja. X. Helene 5. 12. 1868, m. Jaan Jaama 14. 11. 1858, l. 1890, Hölsstre wallas peremees; lapsed: 1) Lilly Marie Margarete 19. 10. 1894. 2) Jakob 31. 3. 1896. 3) Olga Hildegard 18. 5. 1898. 4) Salme Wilhelmine 22. 11. 1901. XI. Minna 27. 1. 1871, m. Johann Treiel (VIII. l. 8. 8. 1904), lapsed: 1) (3) Johannes † 2) (4) Heino Elmar 15. 4. 1908. 3) (5) Tammi Koitu 31. 10. 1910. XII. Arnold 13. 7. 1873, † 18. 2. 1889.

F. Julie 30. 4. 1830, † 6. 3. 1898, m. Karl Friedrich August Rößmann 4. 3. 1826, l. 4. 9. 1849, † 12. 6. 1886, köster ja kihelkonna kooliõpetaja Rõngus. Lapsed: I. Arnold Friedrich 2. 8. 1850, 1871 kihelkonna kooliõpetaja Rõngus, 1879, ses ametis Puhjas ja ta köster, 1889 Wändras; II. Amalie Ulrike Sampson 8. 12. 1864, l. 8. 6. 1884; lapsed: 1) Johannes Karl 13. 4. 1886, † 23. 3. 1892. 2) Margarete Wilhelmine 9. 8. 1888, † 5. 7. 1889. 3) Erika Amanda 30. 9. 1890. 4) Elmar Friedrich 11. 11. 1892. 5) Helmut Georg 21. 3. 1895, † 16. 5. 1896. 6) Hermann Paul 1. 12. 1896.

7) Erich Karl 8. 10. 1900. 8) Arved Harald 21. 1. 1905.
 II. Karl Peter 21. 1. 1852, 1874 kihelkonna kooliõpetaja Wönnus,
 1876 Sangastes, 1878 ta föster; n. Pauline Buschmann I. 26.
 4. 1879. III. Julie Helene 25. 12. 1853, † 1855. IV. Gustav
 Andreas 4. 4. 1856, † 3. 6. 1863. V. Bertha Emilie Hen-
 riette 14. 4. 1858. VI. Auguste Helene 11. 5. 1861, m.
 Mihkel Roth 11. 3. 1859, I. 26. 3. 1885, förtšmit Ruhentalis;
 lapsed: 1) Helga Elisabeth 26. 12. 1885. 2) Anna 16. 2.
 1887. 3) Johannes 28. 4. 1889, † 1890. 4) Elsa 9. 7.
 1895. VII. Rosalie Mathilde Marie 16. 3. 1864, m. Eduard
 Campson 18. 11. 1859, I. 28. 12. 1883, † 25. 1. 1903;
 lapsed: 1) Ella Alice 8. 6. 1885. 2) Herbert Eduard 26.
 12. 1887, stud. math. 3) Theodor Johannes 20. 1. 1891.
 4) Elmar Karl 15. 11. 1892. 5) Elisabeth 1. 12. 1897.
 6) Edgar 20. † 25. 3. 1902. 7) Irene 28. 5. 1903, † 19.
 11, 1909. VIII. Anna Dorothea Adeline 22. 3. 1867, m. Karl
 Campson 18. 1. 1863, I. 15. 2. 1887, 1883 kihelkonna kooli-
 õpetaja Kursi ja Puhjas, 1885 Rõngus, 1886 ta föster, 1891
 föster Peetri Kirikus Tartus; lapsed: 1) Anna 20. 12. 1887.
 2) Karl 5. 9. 1889, stud. med. 3) Margarete 20. 8. 1892, † 26.
 4. 1910. 4) Elsa 27. 5. 1895. 5) Wilhelmine 12. 5. 1898.
 6) Irma 5. 5. 1901, † 16. 5. 1904. 7) Johannes 7. 3. 1905.
 8) Erka 18. 11. 1906. 9) Peter 22. 7. 1909, † 8. 7. 1910.
 IX. Amalie 23. 1. 1870, † 13. 10. 1904; m. Hermann Vänts
 22. 5. 1867, I. 22. 12. 1896, kooliõpetaja, nüüd isa krundi peal
 Salatse-Läänes; lapsed: 1) Erik 1. 10. 1897, † 22. 9. 1898.
 2) Irma 15. 7. 1899. 3) Tamara 28. 11. 1900. 4) Edith
 Gertrud 14. 6. 1903. 5) Sven Amalie 6. 10. 1904.

G. Thomas 6. 2. 1833, Walga seminaris 1853,
 1856 kihelkonna kooliõpetaja Helmes, 1858 Räpinas ja ta föster,
 1880 kihelkonna kooli juhataja, elas 1896. a. saabik oma päris-
 toha peal Kastelaanes, † 8. 2. 1907; n. Bertha Emilie John-
 son 3. 1. 1838, I. 2. 10. 1858, † 29. 3. 1908. Lapsed:
 I. Marie Luise Emilie 10. 7. 1859, † 31. 3. 1862. II. Karl
 Johann 25. 9. 1860, 1880 kooliõpetaja Tartus, 1884 Rathari-

nenstadtis, 1891 Bakus, 1896 jaal kontorist, 1910 kooliõpetaja Wörus. I. n. Elise Kuuse 31. 5. 1864, l. 22. 1. 1884, † 21. 2. 1898; lapsed: 1) Esther Irene Leonore Armgard 19. 3. 1885. 2) Friedrich Egon Heinrich Nikolaus 27. 6. 1886, † 5. 11. 1893. 3) Otto Richard Konstantin 27. 10. 1887, 1907 stud med., n. Bertha Zelinsky 10. 1. 1873, l. 24. 10. 1910, † 29. 1. 1911. 4) Karl Arthur Wilhelm 11. 6. 1889, 1908 stud. ing., 1911 ohvitser. 5) Hedwig Henriette Dagmar 17. 3. 1891, † 2. 8. 1907. 6) Herta Lucie Gertrud 20. 12. 1893, † 19. 6. 1894. 7) Franz Hugo Nikolai 11. 4. 1895, † 2. 1. 1897. 8) Gustav Siegfried 19. 2. 1898, †. 2. n. Lucie Zelinsky 24. 5. 1870, l. 12. 8. 1901, lapsed: 9) Erik Georg Julius 26. 7. 1902. 10) Mary Gertrud 30. 9. 1903. 11) Hellmut Walter 5. 12. 1905. III. Arthur Friedrich 13. 1. 1863, 1883 kooliõpetaja Gestimaal, Katharinenstadtis, Zürichtalis, Dunajewzys, Tšekaterinoslawis, Bakus, 1906 Riias; n. Helene Emilie Rosenbaum 7. 10. 1867, l. 12. 8. 1890; lapsed: 1) Lilli Erikka 17. 9. 1891. 2) Margarete Victoria 6. 6. 1893. 3) Herbert Nikolai 26. 1. 1896. 4) Hedwig Magda Johanna 16. 1. 1899. IV. Adolf Oskar 18. 9. 1864, 1893 Cand theolog., 1895 õpetaja Gestimaal, 1896 Tallinnas Niguliste kirikus; n. Magda Marie Friederike Bossé 1. 5. 1875, l. 10. 11. 1896, lapsed: 1) Hilda Magda 20. 9. 1897. 2) Gustav Adolf 9. 10. 1898. 3) Erik Arthur 25. 3, † 17. 4. 1900. 4) Erik Seth Theodor 25. 5. 1901. 5) Gunnar Arthur 12. 8. 1902. 6) Alar Gottfried 17. 9. 1905. V. Ernst Viktor 13. 3. 1867, 1891 mõisavalitseja, 1906 agent, 1910 kontorist Bakus; n. Emilie Hommen 22. 11. 1867, l. 23. 6. 1891; lapsed: 1) Hilda Marie 13. 10. 1892. 2) August Oskar Paul 7. 5. 1896. 3) Helene Johanna 28. 2. 1901. VI. Emil Adalbert 15. 8. 1869, 1889 kooliõpetaja Kremenshugis, 1901 kontorist Port Arthuris, 1905 Kremenshugis; n. Clara Mathilde Philippine Thater 12. 8. 1878, l. 2. 10. 1894; lapsed: 1) Ludmilla Leonore Marie 24. 8. 1895. 2) Poeg 30. 1. † 20. 2. 1901. 3) Eugen Friedrich Arthur 25. 11. 1901, † 24. 9. 1902. 4) Konstnie Henriette Anna 3. 8, † 13. 11. 1903. 5) Ewald Oskar

Konstantin 28. 12. 1907. VII. Clara Marie Adele Johanna 16. 1. 1871, † 21. 7. 1884. VIII. Paul Peter Alexander 3. 6. 1874, 1892 kontorist Peterburis, 1899 Port-Arthuris, 1906 raudtee ametnik Peterburis; n. Henriette (Jette) Seestrandt 5. 9. 1879, l. 1. 11. 1898; lapsed: 1) Nikolai Paul 22. 6. 1900, † 27. 5. 1908. 2) Alma Johanna Marie 25. 6. 1903. 3) Herbert Friedrich Daniel 14. 9. 1906. 4) Cornelia Alwine Leonore 26. 8. 1909. IX. Alma Auguste Alwine 5. 3. 1877, † 15. 1. 1895.

Minu uurimiste järel peavad küll tölk Undriigid, kus seda nime kannavad, sugulased olema¹.

Lisan veel teised Undriigite suguharud juure, ehk uurib keegi neid.

Könhof, Reinolese linn, Lotta küla. 1. peremees: Jakob Undriig 18. 8. 1798, Laatrel, n. Kreth (26. 4. 1800). Lapsed: 1) Peter 20. 5. 1822. 2) Marret 23. 11. 1823, m. Tursti, Kotre p. Rein Tedder (l. 1843). 3) Matli 14. 7. 1826, m. Gustav Lehmus (l. 1850). 4) Jaan 24. 3. 1832. 5) Karl 22. 9. 1835, † 21. 6. 1836. 6) Anno 1. 5. 1839. 7) Widrik 30. 3. 1844. — Jaan Undriige lapsed: 1) Widrig 10. 10. 1823, n. Katre Statnik (24. 7. 1827). 2) Jakob 28. 9. 1826. 3) Ann 25. † 29. 7. 1829. 4) Ludwig 2. 7. 1830. 5) Leno 23. 10. 1832, † 4. 10. 1833. 6) Marri 19. 9. 1834. 7) Katre 25. 12. 1836. 7) ja 8) Mik ja Marri 9. 2. 1836. 9) Eppe 22. 6. 1839. — Pekko, 1. perem. Peter Undriig 1756, n.

¹ Wist mitte sugulased ei ole Undriigs, kus oma nime sõga kirjutavad: Jaak Undriits (isa Hindrik, ema Miina) 23. 4. 1857, mölder Kersel-Nahatsmas, n. Reet Üsu (18. 3. 1863 l. 7. 6. 1883), lapsed: 1) August Andreas 16. 5. 1884, Obersförster, n. Erna Ida Rosalie Hasenjäger (25. 6. 1911) 2) Johanna Marie 14. 5. 1889. — Ka Karl Undriits (Anna poeg) * 25. 7. 1862, n. Lena Püwi * 16. 5. 1861 ja nende poeg Jaan * 15. 4. 1885 ei ole sugulased. — 12 a. eest kirjutas müulle ohvitser „Ундритцовъ“ Kaspi mere äärest. Ta isa olevalt Liivimaalt pärit, ema oli wene usku, ja wist on Wenemaal nimest Undriig wimaks Ундритцовъ sündinud. Kahjuks ei ole mina päraast temast midagi enam kuulnud. Sugulased on aga küll Märitigid: Wald a Märty, * 1776, oli meie wanna ema onupoeg. Temal olt köigewähem 6 last: Johann 1801, Mai 1803, Eva 1808, Ludwig 1813, Gustav 1816, Karl 1818.

Reie ſugutvõsa tähtsamate harude nimetiri.

I. Ott * umbes 1675, † 22. 4. 1750.

II. Gotthard * umbes 1700, † peale 1785.

III. Karl 21. 2. 1747, † 15. 10. 1795.

Gottschalk 1798
Annette 1792
Goffi 1790
Lotti 1786
Lotta 1784
Nadine 1782

Johann 2. 9. 1749, † 1816.

Gottschalk 1790
Julia 1789

Andreas 1782
Julie 1787

G. Thomas 1833
F. Julie 1830
E. Heinrich 1825
D. Kristjan 1823
C. Karl 1820
B. Gustav 1818
A. Jaan 1814

Leena 1825
Mango 1823
Märt 1818
Marri 1815
Thomas 1813
Otto 1811

Leno 1811
Jaan 1807
Johann 1804
Liis 1802
Mango 1800

Marret († 23. 4. 1829. lapsed: 1) Benjamin 8. 9. 1812, n. Julie, I. 1829 (lapsed: Matli 28. 10. 1830, m. Torga Jüri, I. 1855.; Liis 12. 9. 1832, † 2. 3. 1833.; Peter 12. 5. 1835, † 17. 5. 1836; Mari 29. 4. 1837, m. Endrik Häusler, I. 1855; Ratre 25. 10. 1839; Ernst Alexander 17. 9. 1842; Ann 12. 12. 1846; Leo 15. 5. 1849; 2) Karl 20. 10. 1813, † 4. 1. 1904, n. Sohvi Eberling 1. 2. 1819, † 12. 1. 1878; lapsed: Jüul 17. 9. 1837; Liis 11. 12. 1839, m. Kristjan Saats I. 1863; Lotta 1. 1. 1842, † 25. 2. 1845; Teppan 14. 5. 1844, † 31. 1. 1846; Ann 22. 1. 1846; Jaan 14. 7. 1847 † 2. 11. 1898, I. n. Johanna Urberg 2. 8. 1847, I. 1872, † 14. 12. 1886, lapsed: Emma Karoline 18. 10. 1873, † 23. 4. 1882; Ernst Alexander 29. 6. 1875; Olga Ernestine 11. 8. 1877, † 3. 4. 1878; Karl 29. 3. 1879; Amalie 24. 11. 1881, m. Jaan Reichmann 31. 1. 1882, I. 4. 7. 1904, lapsed: Säume 30. 12. 1904; Leida 2. 12. 1908; Emilie 21. 6. 1884; 2 n. Maret Mahe 9. 1. 1866, I. 20. 11. 1888, lapsed: Karoline 5. 9. 1889; Marie 27. 10. 1891 (läks wene usku); Peter 6. 5. 1894; Johannes 9. 11. 1895; Elmar 17. 4. 1897, † 5. 8. 1898; Kristin 29. 1. 1850, m. Peter Rebane, I. 1872; Ott 27. 1. 1853, † 30. 9. 1882; Anton 6. 8. 1855, † 1878; Thomas 21. 4. 1858, n. Johanna Karoline Rebane 1866, I. 27. 11. 1883, lapsed: Johann 29. 11. 1884; Karl 5. 2. † 25. 3. 1887; Alma Rosina 15. 4. 1888; Hermine 17. 12. 1889; Emilie 11. 5. 1892; Julius 2. 5. 1896; Alice 8. 10. 1898; Karl 19. 3. 1902; Linda 22. 1. 1909. 3) Widrig 16. 3. 1819, † 26. 3. 1834; 4) Ratre 15. 8. 1821; 5) Mari 29. 1. 1825, † 3. 5. 1867; 6) Ratre 10. 4. 1829.—Joseph, Petri wend, 8. 10. 1804, n. Kristin Kuusa (16. 6. 1813, I. 1832, † 14. 6. 1871), lapsed: 1) Fritz 5. 7. 1834. 2) Sohvi 8. 4. † 9. 8. 1836. 3) Jaan 5. 1. 1838. 4) Benjamin 15. 3. † 12. 6. 1842. 5) Gusta 5. 2. 1844, n. Emilie Günther 3. 2. 1861, I. 22. 9. 1891; 6) Jakob 18. 2. 1847, n. Liio Suija 28. 1. 1854, I. 15. 7. 1879, lapsed: Johannes Gustav 24. 5. 1880, † 15. 12. 1906; Eduard Josef Karl 15. 12. 1884, läks 1905 wene usku; Cäcilie Rosalie Henriette 6. 1. † 20. 7. 1885. 7) Matli 23. 5.

1854, m. Johann Kolberg, I. 18. 9. 1877.—**Piika antso.** 1. perem. Widrig Undriž, n. Dio; lapsed: 1) Andi 30. 6. 1802, Löhhe. 2) Jaan 7. 1. 1809., † 19. 11. 1873, 1. n. Leno (7. 1. 1810, I. 1830, lapsed: Ann 29. 11. 1831; Katre 24. 2. 1834, m. Peter Schrinf 11. 1865; Karl 13. 8. 1836, † 10. 1. 1837; Amalie Elisabeth 17. 10. 1857, † 14. 9. 1846; Mai 3. 8. 1840, † 24. 10. 1844. Juli 7. 9. 1843, m. Tönis Mürd (1. 1870), poeg Rein 14. 12. 1864, 2. n. Sohwi Bull (23. 5. 1818, I. 1846 † 25. 4. 1877), lapsed: Mai 11. 9. 1847, † 7. 7. 1848; Benjamin 8. 7. 1849, † 18. 5. 1850; Liis 8. 4. 1851, m. Fürri Raudsepp (I. 28. 10. 1873, lapsed: Ann 11. 4. 1874, † 21. 5. 1881, Elisabeth Marie 22. 5. 1876, † 27. 4. 1877, Lina 10. 4. 1878, Karl 23. 7. 1880); Lotta 23. 7. 1853, m. Rein Hendriksson (I. 24. 10. 1876, lapsed: Jula 4. 9. 1897); Stein 18. 3. 1856. 3) Katre 1. 7. 1815, m. Jäaku Sortsi Petre Karl (I. 1833). 4) Peter 6. 2. 1818. 5) Liis 14. 12. 1820. — Karl Undriž, sulane, † 6. 4. 1831, 1. n. Matli. lapsed: 1) Johan 13. 2. 1810, n. Mai, Lambi Otti t. 1798, I. 1831, † 4. 9. 1845. 2) Mari 25. 4. 1813, m. Letuse Kaarli Jaan (I. 1838). 3) Liis 18. 2. 1826, † 17. 11. 1840. 4) Jaan 8. 12. 1828, † 24. 8. 1845. — Gusta, Karli wend, † 5. 4. 1848, n. Katre (* 1797). lapsed: 1) Willlem 22. 11. 1818. 2) Paul 17. 1. 1822. 3) Leno 25. 2. 1825. 4) Katre 30. 3. 1827. 5) Jaan 3. 3. 1829. 6) Peter 24. 3. 1830. 7) Johann 17. 1. 1833. 8) Liis 8. 2. 1835, † 27. 3. 1836. — **Löwenhof. Pärtsimona.** 1. perem. wöörmünder Ants Undriž * 1761, † 24. 1. 1830, n. Epp * 1764, † 7. 1. 1839. lapsed: 1) Liis 1787. 2) Jaan 1790, 1. n. Marri (1793 † 2. 7. 1833), lapsed: Peter 17. 2. 1818 (n. Mai Raudsep 27. 3. 1823, I. 1841), Ewa 8. 3. 1821, m. Ado Raudsep (I. 1847); Tönno 7. 2. 1824; Anno 7. 2. 1824; Karli 5. 8. 1828. 3) Anno 20. 4. 1800 mehel. 4) Kärestin 13. 2. 1804, m. Peter Lehmus. 5) Karl 31. 1. 1807 † 8. 11. 1870; 1. n. lehf Anne (9. 11. 1800, I. 1831, † 17. 7. 1854), lapsed: Marri 9. 1. 1832; Jaan 9. 4. 1833, † 16. 6. 1892; 1. n. Marri Luggus 2. 3. 1837 † 4. 11. 1863 (lapsed: 1) An 3. 10. 1858, m. Jaan Timmermann, I. 3. 3. 1880. 2) Hans

15. 6. 1860, n. Ann Tera 28. 9. 1866, l. 25. 6. 1889, laps Jaan 31. 3. 1890. 3) Mai 22. 7. 1863, m. Johann Löhmus, l. 8. 3. 1890). 2. n. Marri Nui 23. 12. 1841, l. 26. 1. 1864 (lapsed: 4) Peter 28. 1. 1867, n. Lena Pödder 16. 12. 1869, l. 30. 3. 1893 [lapsed: a. b. Liine ja Emma, * ja † 23. 12. 1894; c. Adele 3. 12. 1895; d. Alide 20. 3. 1899; e. Ewald 27. 12. 1901; f. Leida 31. 3. 1906]. 5) Michel 13. 5. 1869, † 5. 10. 1892. 6) Sohvi 29. 3. 1872, m. Alexander Wessin, l. 28. 2. 1899. 7) Miina 17. 1. 1875, † 1. 7. 1876. 8) Paul 15. 2. 1878, † 1902. 9) Maali 17. 8. 1884, m. Adam Taggel, l. 15. 6. 1903; Lotta 26. 2. † 28. 10. 1836; Hans 23. 6. 1838, † 4. 2. 1845; Gotthard 9. 9. 1841, † 23. 8. 1845; Liis 10, † 18. 3. 1844; Annalatre 6. 3. † 12. 6. 1846; 6) Jula 28. 2. 1848; 2 n. Lena (l. 29. 9. 1854), lapsed: 7) Anno 25. 8. 1855, † 8. 12. 1856; 8) Peter 2. 11. 1857 (n. Liis Saarik 2. 1. 1865, l. 16. 3. 1886, lapsed: Ann 6. 2. 1888 [m. Johann Rose l. 14. 1. 1907], Minna 20. 6. 1891, Hans †); 9) Jaak 3. 8. 1860, n. Liis Niitow (17. 7. 1874, l. 25. 4. 1899, lapsed: Hermann 23. 8. 1900, Johannes 5. 5. 1906, August 3. 8. 1908). 6) Endrig 3. 1. 1811, † 1830. 2. perem. Jaan Undriks (Antso wääimees) * 1797, n. Ewa 7. 12. 1797. Laps Peter 1. 6. 1822. — Marri Undriks 25. 5. 1815, m. Märt Leppik (* 1785), sas 20. 2. 1861 lesels ja † 9. 1. 1875 Kambjasse. —

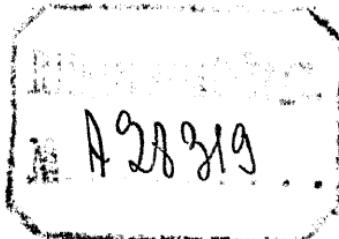
Meie nimi Undriks tuleb esimest korda 1685 ette -- wist veel waremine, aga wanemaid raamatuid ei ole. Pärast kaob nimi paarikümne aasta peale ära, tuleb siis jälle Igaste Undriksite juures nähtavale ja on hingeraamatus m e i e suguharu juures 1793 leida, enamisti Undriks, wähest ka Untrix ja Undrits kirjutatud. Kuidas on meie nimi sündinud? Lellepoeg Alexander (E. IX.) kirjutab: „Endine wallakirjutaja, pärast mõisarennik Märtsi jutustas: Undriksid ja Märtsid on ühest kännust kasvanud. Mõlemad perekonnad on Märtsite talust välja tulnud. Muistset ajal oli Märtsites kaks talu: Alatalu ja Mäetalu. Mõlemate talude peremehed (nad olid lellepojad) kandsid ristinime Rits (Brito). Mäetalu Brits nimetati Mäerits ehk Määrits, Alatalu Brits nimetati Salsakeele

järele Unterrits¹ ehk Untrits, Undriž. Päraast poole rändasid Märitžid talust välja ja Untritžid jäi mad ta pidajateks." See seletus läib minu uurimistega kokku, aga teise lõpuga: Undritžid läksid välja (Igaste), Märitžid jäid järele. Nendeest nimetas peaharu ennast päraast (1750. a. ümber) ka „Undritž“, teine haru neist jäi „Märitžiteks“. — 82-aastane Kristjan Rosenberg, meie sugulane, justustas suil 1910 (ta suri augusti kuul) Iessepoja Alexandrile: „Rosenbergid on Rootsist pärit. Meie eesti Pärtli (Bartholomäus) tuli Rootsist. Ta oli tubli sepp ja teenis Roots'i sõjamääes. Peale Narva lahingu jäi ta Liivimaale Roots'i wae juurde. Päraast põgenes ta Muhu saarele ja selle saare omanik Ungern-Sternberg tegi ta enese orjaks. See müüs Pärtli oma wennale ära ja wend pani ta Keni (Könhof) walda sepaks, ja siis Saksaameti talupere-meheks. Pärtli poeg oli Juhhan, selle poeg Jakob. — Ka Undritžid ei ole meie maalt pärit. Seda teadsid, kui ma kaswasin, kõik rääkida, nad on kas Rootsist wõi Soomest wõi ei mäleta enam kust pärit. Meie maa inimesteks neid ei peetud. Aga nad on juha enne Roots'i sõda Märitzele tulnud. Kõik oliwad suured, tugewad mehed. Kui ma peisiksesenä Märitse, tsõõse (isa õde, meie wanaema Ann Undriže, sünd. Rosenbergi) juures külas käisin ja Undritžid kambris koos juttu westsid ja naersid, siis põrisid alna ruudud, nõnda tugew oli nende heal. Nad mõisid waga targaaste juttu ajada. Teie wanaisa Ott oli tugew, suure kaswuga mees. Ma olin ta matusel ja mäletan kõik selgesti. Ka oli nendel tugew jõud ja hea julgus. — Igaste ja Märitze Undritžid on sugulased, seda mina tean. Wana Märitze Ott käis Igaste Undriže juures külas ja nad pidasid endid sugulasteks, ja olid ka ligidad sugulased. Ei mäleta õieti kas Kiliani wõi Johani poeg wõi kelle poeg ta oli, aga see oli Keisri Pauli ajal. Ta oli teener, läks Peterburi ja sai ühe Suurfürsti teenriks. Siit saadeti ta Riiga jõewahits (Flußpolizist). Ta oli omale warandust logunud ja sai Igaste mõisa laenuomanikuks (Pfandbesitzer). Et ta mõisniku seisust ei olnud, siis ei wõinud ta omanikuks saada. — Rosenbergid saiwad onia pere-

¹ See ei ole sugugi haruldane. Ma tunnen praegu wendasid, kelle ühe nimi Raudsep, teise Eisen schmidt on, ehk Türenpu ja Türenbaum.

tonna nime siis kui kõik teised. Undrižid hakkasid ennast warem Undrižeks nimetama, mõistuste Igaste oma järele, kes selle nime omale wöttis." —

Teised teavad rääkida, et üks meie eestiadest mõisaš koerte ülewaataja olnud (Hundefritz), ja sellest nimi „Undriž“ on teginud. Kesk teab, kel õigus. Kui nõnda, siis on see enne 1685. a. sündinud.

Der Verfasser hat im Druck erscheinen lassen:

1. Das Schriftprinzip bei Luther. 1897.
2. Die Tage im Schöpfungsbericht. 1898.
3. Lehrbuch der Kirchengeschichte. 1900.
4. Kantate 1901. 2. Auflage 1907.
5. Der Kindergottesdienst, Jubiläumsschrift. 1904.
6. Meine Pilgerfahrt ins heilige Land. 1904.
7. Treu zu Kaiser und Reich! 1905.
8. Vier Balten über Wesen und Wahrheit des Christentums. 1905.
9. Kirchliche Amtshandlung oder Zivilsatz? 1906.
10. Der St. Nikolai-Gesangverein. Jubiläumsschrift. 1907.
11. Ein gesegnetes Pilgerleben. 1908.
12. Extract aus dem St. Nikolay-Kirchen Denkelbuch. 1909.
13. Der Kindergottesdienst in der St. Nikolaikirche. 1911.
14. Denkelbuch der Kirchen St. Nikolay. 1911.

Außerdem seit 1896 zahlreiche Bücherkritiken in den Revaler Tagesblättern. Der Verfasser redigiert seit dem 1. November 1896 die Schachspalte im „Revaler Beobachter“.
